

УДК – 37.026

ПЕДАГОГІКА ЯК МИСТЕЦТВО ВИКЛАДАННЯ

Ю.М.Друзь, Т.М.Гусак

***Анотація.** У статті представлено ретроспективний огляд розвитку методів викладання в загальноосвітній та вищій школах в інтерпретаціях сучасних американських дослідників.*

***Ключові слова:** методологія навчання дітей, концепція методів викладання, різноманітні підходи до навчання, навчання з опитуванням, навчальні цілі, різноманітність стратегій і методів.*

***Аннотация.** В статье представлен ретроспективный обзор развития методов преподавания в общеобразовательной и высшей школах в интерпретациях современных американских исследователей.*

***Ключевые слова:** методология обучения детей, концепции методов преподавания, разнообразные подходы к обучению, обучение с опросом, учебные цели, разнообразие стратегий и методов.*

***Annotation.** This paper presents a retrospective review of methods of teaching in secondary and higher schools of interpretation of modern American researchers.*

***Keywords:** methodology of teaching children, teaching methods concepts, different ways of teaching, survey teaching, education goals, methods and strategies diversity.*

Постановка проблеми. За останнє сторіччя феномен навчання набув багатьох смислових вимірів. Цьому сприяла, зокрема, поява концепції методів викладання. Упродовж усього ХХ сторіччя пошук кращих методів був важливим завданням для вчителів та прикладних лінгвістів. Огляд Говатса документує перебіг змін практики викладання впродовж історії, унаочнюючи її хронологію через прямий метод у двадцятому сторіччі.

Виклад основного матеріалу. Виходячи з вищесказаного, у цьому сенсі діти – це учні, а старший у них – вчитель; учитель складає матеріали до вивчення курсу і запроваджує їх у практику. Педагогіка – інший спосіб викладання. Власне це мистецтво або наука викладання, головним чином, звертається до

стратегій або стилю інструктування. Ресурси, які допомагають вчителям викладати краще – найчастіше план уроку, або практичний навик, який би розвивав здібності мислення та вивчення. Обов'язкова програма часто встановлюється урядом з чіткими стандартами. Ці стандарти можуть часто змінюватися залежно від цілей уряду.

1. Різноманітність у навчанні в класі
2. Опитування
3. Пояснення
4. Демонстрування
5. Спільне опрацювання
6. Вивчення за допомогою викладання

Еволюція навчальних методів

- 1 Стародавня освіта
- 2 Середньовічна освіта
- 3 XIX ст. – обов'язкова освіта
- 4 XX ст. – практична освіта
- 5 XXI ст. – зростання метакогніції

Щоб процес навчання був ефективним, вчитель має запровадити гарний та цікавий метод. У вчителя великий вибір, коли йому доводиться обирати стиль вчителювання. Вчителі повинні складати свої власні плани уроків, запозичувати плани в інших вчителів, або шукати їх в онлайн-мережі, або користуватися матеріалом, викладеним у книжках з планами уроків. Обираючи метод викладання, вчителю потрібно врахувати рівень наявних знань учнів, середовища, та навчальних цілей. Вчителі усвідомлюють той факт, що учні здобувають знання різними способами, але майже всі діти гарно реагують на похвалу. В учнів є різні способи засвоєння інформації та демонстрації своїх знань. Вчителі часто використовують техніку, яка пристосовується до багатьох різних стилів вивчення, щоб допомогти учням сприйняти та зберегти інформацію і посилити розуміння. Різноманітність стратегій і методів використовується для переконання в тому, що у всіх учнів рівні можливості у навчанні. План уроку може реалізовуватись через різні способи взаємодії: опитування, пояснення, моделювання, спільне опрацювання та демонстрування.

Опитування

Метод викладання, який включає опитування – подібний до тестування. Вчитель може поставити ряд питань, щоб з'ясувати, чому учні навчилися і чому їх ще треба навчити. Тестування – ще один метод опитування. Вчитель проводить тестування учня за пройденим матеріалом, щоб перевірити, чи засвоїв його учень. Стандартизоване тестування практикується майже в кожній середній та старшій школах. Наприклад, Випускний Тест Огайо (OGT), Тест на Кваліфікованість, Вступні Тести до коледжу (ACT та SAT). Та перед тим необхідно навчитися складати опитувальник. Якщо опитувальник досконалий, то цей метод буде ефективним.

Пояснення

Ще один метод викладання – пояснення. Ця форма подібна до читання лекцій. Читання лекцій – викладання, проголошення промови, проведення дискусії з певної теми, раніше наданої в класі, відкритій аудиторії. Це також може асоціюватися з демонструванням та моделюванням. Вчитель може використати експеримент, щоб показати щось на уроці природознавства. Демонстрування – умова переконливого доведення, так само як аргументування. Моделювання використовується як наочна допомога у вивченні матеріалу. Учні можуть бачити об'єкт чи проблему на власні очі, а потім використовувати аргументування та висунення гіпотез, щоб визначитися із відповіддю.

Демонстрування

Демонстрації робляться для того, щоб забезпечити можливість у виконанні нових дослідницьких та візуальних навчальних завдань з іншої перспективи. Демонстрації можуть відбуватися декількома способами. Тут вчитель також стане учасником. Він працюватиме зі своїми учнями, щоб допомогти їм.

Спільне опрацювання

Робота учнів у групі – ще один спосіб втілення плану уроку на практиці. Спільне опрацювання дозволяє учням спілкуватися один з одним і прислухатися до думок інших з приводу теми обговорення чи завдання. Це допомагає учням мислити неупереджено. Коли план уроку виконано, вчитель може спробувати оцінити роботу в команді на уроці, лідерські здібності чи презентацію в ролях.

Вивчення за допомогою викладання – дуже розповсюджений метод у Німеччині, розроблений Жан-Полем Мартіном. Учні займають місце вчителя і навчають своїх однолітків.

Еволюція навчальних методів.

Стародавня освіта.

Приблизно 3000 до н. е., із запровадженням письма, освіта стала більш свідомою, або стала об'єктом само відображення зі спеціалізованими заняттями, які потребували певних умінь та навичок: як бути літописцем чи астрономом тощо.

Філософія Стародавньої Греції порушила питання про освітні методи на загальнонаціональному рівні. У своїй праці «Республіка» Платон описує систему дій та перетворень, які, на його думку, призведуть до ідеальної держави. У своїх «Діалогах» Платон описує метод Сократа.

З того часу всі активні освітяни, в тому числі римський радник Квінтіліан, намагалися знайти специфічні, цікаві способи заохочення учнів до використання своїх знань і допомоги їм у навчанні.

Середньовічна освіта.

Ян Амос Коменський хотів, щоб всі хлопчики та дівчатка навчалися. Завдяки його «Світові в малюнках» вперше з'явився ілюстрований підручник, який містив більшість того, з чим діти зустрічалися повсякденному житті; його використовували у процесі вивчення всіх академічних дисциплін. Ф.Рабле описував, як його учень Гаргантюа вивчав світ, і все, що було в ньому.

Набагато пізніше, Жан-Жак Руссо у своєму творі «Еміль» представив методологію навчання дітей основам природознавства. Головний герой уникав книг, стверджуючи, що увесь світ – чиясь книжка. Так, Емілія завели в глибину лісу без сніданку, щоб він вивчив напрямки й положення сонячних променів, поки повертався додому.

Швейцарський педагог Йоганн Генріх Песталоцці розробив методологію, що протягом Наполеонівських воєн надала змогу дітям біженців – класу, який, як, здавалося, ніхто не міг навчити – вчитися і любити навчання. Він списує це на рахунок освітнього досвіду в Станці. Він відчув, що ключ до навчання дітей полягає в любові до них, але його метод, хоча і був пізніше переданий до школи радників, яку він заснував, вважався «занадто незрозумілим, аби згідно з ним викладати в наші дні». Один з результатів виявився таким: коли він запитував: «Діти, ви хочете вчити далі чи йти спати?», вони відповідали: «Вчити далі!»

XIX ст. – обов'язкова освіта.

Система освіти в Пруссії

Система освіти в Пруссії була системою обов'язкової освіти на початку XIX століття. Елементи пруської освітньої системи послугували зразками для освітніх систем ряду інших країн, в тому числі для Японії та Сполучених Штатів. Але пруська модель мала побічний ефект: її запровадження в навчальний процес потребувало додаткових управлінських здібностей в класі.

Освіта у XX ст.

У XX ст., філософ Ілай Зігель, який вірив у те, що усі діти однаково здатні до навчання, незалежно від етнічного походження чи класу суспільства, стверджував: «Метою будь-якої освіти є вподобання світу через його пізнання». Ця мета тісно пов'язана з попередніми просвітниками, але в цьому принципі зроблена свідомою. Базуючись на такому принципі, вчителі, переважно в Нью-Йорку, відкрили, що студенти вивчають дисципліну з тією самою жагою, з якою Песталоцці навчав своїх студентів у Станці багато років до того.

Чимало сучасних концепцій навчання націлені на сприйняття дисципліни, що базується на «Спеціально Розробленому Академічному Інструктажі англійською мовою» (SDAIE). Якості дисципліни SDAIE, без жодного сумніву, – такі ж ефективні, якщо не ефективніші для всіх «звичайних» класів.

Деякі критичні ідеї в сучасному освітньому середовищі включають:

- інструкційне конструювання;
- графічні організатори;
- стандартизоване тестування.

За доктором Шайхом Імраном, методологія викладання в освіті – нова концепція в процесі викладання та навчання. Нові методи, що залучені до процесу викладання-навчання – це телебачення, радіо, комп'ютер тощо.

Інші просвітники впевнені, що використання технологій, які б певною мірою полегшували навчання, не є заміною освітнього методу, який розвиває критичне мислення та бажання навчатися. Ще один сучасний метод викладання – навчання з опитуванням і пов'язана з ним наука, що базується на опитуванні.

Елвіс Х.Боствік нещодавно зробив висновки з приводу розрахункової роботи доктора Черрі «Дисциплінарний ефект досвідченості в навчанні» – трирічних напрацювань 3920-ти студентів середніх шкіл та їхні результати Штатної атестації Теннессі з математики, природознавства, читання та суспільних наук. Державна школа Метрополітен Нешвіл вважається урбаністичною з демографічного

погляду; її можна порівняти з багатьма урбаністичними школами по країні та по всьому світу. Згідно з цим дослідженням, студенти були поділені залежно від того, чи викладали їм досвідчені треновані вчителі протягом трирічного періоду за умовами експерименту.

Студенти, з якими працював досвідчений вчитель з природознавства протягом одного та більше років, за статистикою отримали вищі стандартизовані результати тестів з природознавства, математики та суспільних наук. За кожен додатковий рік, викладений досвідченим вчителем, оцінки студентів підвищувалися.

Висновок. Таким чином, ми розглянули різноманітні підходи до навчання за останні декілька століть та результати, які були отримані від різних методів викладання. Як ми бачимо, багато залежить від творчої особистості викладача чи учителя, від їхнього досвіду та рівня підготовки. Також методологія викладання в освіті – нова концепція в процесі викладання та навчання. Нові методи, що залучені до процесу викладання-навчання – це телебачення, радіо, комп'ютер, тощо. За останні десятиліття вони набули величезного значення, особливо он-лайн технології.

Література

1. Lombardi, S.M. . (2011). Internet Activities for a Preschool Technology Education Program Guided by Caregivers. Doctoral dissertation, North Carolina State University.. p. 140.
2. Piaget, J. (1975/1936). La naissance de l'intelligence chez l'enfant. [Emergence of intelligence in the child]. Neuchatel: Delachaux et Nieslé. Cited in Tomic, W. & Kingma, J (1996). Three theories of cognitive representation and their evaluation standards of training effect. Heerlson, The Netherlands: The Open University.
3. Kenneth A. Strike and Jonas F. Soltis, The Ethics of Teaching, 2nd ed. (1992).
4. Conaway, J. (1997) Educational technologies effect on models of instruction. UniversityofDelaware.